

سرشناسه:	شیدینی، محمد، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور:	سیره حفاظتی و اطلاعاتی امامان معصوم (علیهم السلام) / نویسندگان محمد شیدینی پاشاکی، صمد عالی نژاد، غلامعباس حسینی؛ پژوهشکده تحقیقات اسلامی.
مشخصات نشر:	قم: پژوهشکده تحقیقات اسلامی، انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۹۱.
مشخصات فیزیکی:	۳۶۲ ص.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۲۴۶-۱۷۳-۵: ۹۰۰: ۵: ۱۷۳-۵-۲۴۶-۹۶۴-۹۷۸
فهرستویسی:	فبا
موضوع:	امنیت - سیاست و حکومت
موضوع:	حفاظت اطلاعات - جنبه های مذهبی - اسلام
موضوع:	رازداری و پنهان کاری - جنبه های مذهبی - اسلام
شناسه افزوده:	عالی نژاد، صمد، ۱۳۵۰ -
شناسه افزوده:	حسینی، غلامعباس، ۱۳۴۷ -
شناسه افزوده:	پژوهشکده تحقیقات اسلامی.
شناسه افزوده:	پژوهشکده تحقیقات اسلامی. انتشارات زمزم هدایت
رده بندی کنگره:	۱۳۹۱ س ۹ / ۱۶ ش / ۵ / BP ۳۶
رده بندی دیویی:	۲۹۷ / ۹۵
شماره کتابشناسی ملی:	۲۹۷۹۲۵۹

سیمه حفاظتی و اطلاعاتی امامان معصوم علیهم السلام

پژشکده تحقیقات اسلامی

نشریه
فرهنگی

www.ketab.ir

سیره حفاظتی و اطلاعاتی امامان معصوم

موضوع: حفاظت و اطلاعات • تهیه کننده:
پژوهشکده تحقیقات اسلامی • نویسندگان: محمد شبیدینی
پاشاکی، صمد عالی‌نژاد، غلامعباس حسینی • ناظر علمی:
حجت‌الاسلام والمسلمین مهدی عبداللّهی • ویراستار:
جواد احمدی • صفحه‌آرا: حمزه زاهدی • چاپ: نینوا
نوبت چاپ: اول • تاریخ چاپ: پاییز ۱۳۹۱ • شمارگان: ۱۰۰۰
• قیمت: ۹۰۰۰ تومان • شابک: ۵-۱۷۴-۲۴۶-۹۶۴-۹۷۸

قم، خ شهید فاطمی (دور شهر)، نبش فاطمی ۳، پلاک ۸۱
تلفکس: ۷۷۳۰۷۳۵ - ۰۲۵۱ همراه: ۸۷ ۲۸ ۲۵۳ ۰۹۱۲
صندوق پستی: ۶۴۱-۳۷۱۸۵
E.mail: tooba@ofogh.net

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
-------	----

فصل اول: کلیات

تبیین موضوع	۱۳
روش پژوهش	۱۴
اهمیت و جایگاه حفاظت و اطلاعات	۱۴
تبیین واژگان	۱۵
سیره	۱۵
حفاظت	۱۶
اطلاعات	۱۶
سیره حفاظتی و اطلاعاتی امامان معصوم علیهم السلام	۱۶

فصل دوم: امام علی بن ابی طالب علیه السلام

فضای سیاسی - امنیتی	۲۰
دوره خلفای سه گانه	۲۰
دوره خلافت حضرت علیه السلام	۲۳
سیره حفاظتی امام علیه السلام	۲۷
۱. رهبری تشکیلات شیعه	۲۷
۲. حفاظت از یاران خاص	۳۰

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
-------	----

فصل اول: کلیات

تبیین موضوع	۱۳
روش پژوهش	۱۴
اهمیت و جایگاه حفاظت و اطلاعات	۱۴
تبیین واژگان	۱۵
سیره	۱۵
حفاظت	۱۶
اطلاعات	۱۶
سیره حفاظتی و اطلاعاتی امامان معصوم علیهم السلام	۱۶

فصل دوم: امام علی بن ابی طالب علیه السلام

فضای سیاسی - امنیتی	۲۰
دوره خلفای سه گانه	۲۰
دوره خلافت حضرت علیه السلام	۲۳
سیره حفاظتی امام علیه السلام	۲۷
۱. رهبری تشکیلات شیعه	۲۷
۲. حفاظت از یاران خاص	۳۰

۳. آگاه‌سازی حفاظتی ۳۱
۴. اقدامات عملی ۴۱

فصل سوم: امام حسن مجتبی علیه السلام

- فضای سیاسی و امنیتی ۵۷
- شهر کوفه و جبهه‌بندی جناح‌های گوناگون ۵۸
- تلاش‌های معاویه در مخالفت با حکومت امام حسن علیه السلام ۶۲
- سیره حفاظتی امام حسن مجتبی علیه السلام ۶۵
۱. رهبری تشکیلات شیعیان ۶۵
۲. حفاظت شیعیان ۶۷
۳. آگاه‌سازی حفاظتی ۶۸
۴. اقدامات عملی ۷۰

فصل چهارم: امام حسین علیه السلام

- فضای سیاسی، امنیتی ۷۳
- رفتار معاویه با امام علیه السلام ۷۴
- فشار بر امام علیه السلام برای گرفتن بیعت برای یزید ۷۵
- رفتار یزید ۷۷
- سیره حفاظتی امام علیه السلام ۷۸
۱. رهبری تشکیلات شیعه ۷۹
۲. آگاه‌سازی حفاظتی ۸۰
۳. اقدام عملی امام علیه السلام ۸۱

فصل پنجم: امام سجاد علیه السلام

- فضای سیاسی - امنیتی ۸۶
- یزید بن معاویه ۸۶
- معاویه بن یزید ۸۷
- معاویه بن حکم ۸۷

۷. فهرست مطالب

۸۸	عبدالملک بن مروان
۸۸	ولید بن عبدالملک
۸۸	رفتار خلفا با امام علیه السلام
۸۸	یزید
۸۹	عبدالملک
۹۰	ولید بن عبدالملک
۹۰	عبدالله بن زبیر
۹۲	سیره حفاظتی امام سجاده علیه السلام
۹۲	۱. رهبری تشکیلات پنهانی
۹۴	۲. حفاظت از شیعیان
۹۵	۳. آگاهسازی حفاظتی
۹۶	۴. اقدامات عملی امام علیه السلام

فصل ششم: امام باقر علیه السلام

۱۰۲	فضای سیاسی - امنیتی
۱۰۴	احضار امام علیه السلام به شام
۱۰۵	سیره حفاظتی امام محمد باقر علیه السلام
۱۰۵	۱. رهبری شیعیان
۱۰۷	۲. حفاظت از شیعیان
۱۰۸	۳. آگاهسازی حفاظتی
۱۱۰	۴. اقدامات عملی

فصل هفتم: امام صادق علیه السلام

۱۱۸	فضای سیاسی - امنیتی
۱۱۹	الف - یازده سال نخست، دوران حکومت هشام
۱۲۱	ب - یازده سال میانی؛ دوران افول حکومت امویان و استقرار حکومت عباسی
۱۲۴	ج - یازده سال پایانی، دوران حکومت منصور عباسی

سیره حفاظتی امام صادق علیه السلام	۱۲۷
۱. رهبری تشکیلات پنهانی.....	۱۲۸
۲. حفاظت شیعیان.....	۱۳۲
۳. آگاه‌سازی حفاظتی شیعیان.....	۱۳۴
۴. اقدامات عملی امام صادق علیه السلام	۱۴۴

فصل هشتم: امام موسی کاظم علیه السلام

فضای سیاسی - امنیتی دوران امامت.....	۱۵۸
رشد اقتصادی.....	۱۵۸
تسلط بر اوضاع سیاسی.....	۱۵۹
رفتار خلفا با امام علیه السلام	۱۶۵
سیره حفاظتی امام کاظم علیه السلام	۱۶۹
۱. رهبری تشکیلات شیعه.....	۱۶۹
۲. حفاظت شیعیان.....	۱۷۵
۴. آگاه‌سازی حفاظتی شیعیان.....	۱۷۸
۵. اقدامات عملی امام.....	۱۸۹

فصل نهم: امام رضا علیه السلام

فضای سیاسی - امنیتی.....	۲۰۴
دوران هارون.....	۲۰۴
دوران امین.....	۲۰۶
دوران مأمون.....	۲۰۷
سیره حفاظتی امام رضا علیه السلام	۲۱۵
۱. رهبری و هدایت تشکیلات شیعیان.....	۲۱۵
۲. حفاظت شیعیان.....	۲۲۳
۳. آگاه‌سازی.....	۲۲۵
۴. اقدامات عملی.....	۲۲۹

فصل دهم: امام جواد (ع)

۲۴۳	فضای سیاسی - امنیتی دوران امامت
۲۴۷	رفتار خلفا با امام (ع)
۲۵۱	سیره حفاظتی امام (ع)
۲۵۱	۱. رهبری تشکیلات شیعه
۲۵۷	۲. حفاظت شیعیان
۲۵۹	۳. آگاه‌سازی
۲۶۰	۴. اقدامات عملی امام (ع)

فصل یازدهم: امام هادی (ع)

۲۶۴	فضای سیاسی - امنیتی دوران امامت
۲۶۵	گسترش نهضت‌های عبادی
۲۶۵	رفتار حاکمان با امام (ع)
۲۷۲	سیره حفاظتی امام هادی (ع)
۲۷۲	۱. رهبری تشکیلات پنهانی
۲۷۹	۲. حفاظت شیعیان
۲۸۱	۳. آگاه‌سازی حفاظتی شیعیان
۲۸۶	۴. اقدام عملی امام (ع)
۲۹۵	۵. معرفی امام زمان عجل الله فرجه الشریف با رعایت اصول حفاظتی

فصل دوازدهم: امام حسن عسکری (ع)

۲۹۸	فضای سیاسی - امنیتی
۲۹۹	رفتار خلفا با امام (ع)
۳۰۵	سیره حفاظتی امام حسن عسکری (ع)
۳۰۵	۱. رهبری تشکیلات پنهانی
۳۱۳	۲. حفاظت شیعیان
۳۱۵	۳. آگاه‌سازی حفاظتی شیعیان
۳۱۸	۴. اقدامات عملی امام (ع)
۳۲۵	۵. حفاظت و معرفی امام زمان عجل الله فرجه الشریف

فصل سیزدهم: امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف

۳۳۶	 فضای سیاسی - امنیتی دوران امامت
۳۳۷	 ۱. بازرسی منزل امام علیه السلام
۳۳۸	 ۲. بازرسی خانه‌های شیعیان
۳۳۹	 ۳. ایجاد جوّ وحشت در میان شیعیان
۳۳۹	 سیره حفاظتی و اطلاعاتی
۳۳۹	 ۱. رهبری
۳۵۰	 ۲. حفاظت شیعیان
۳۵۲	 ۳. آگاه‌سازی حفاظتی شیعیان
۳۵۶	 ۴. اقدامات عملی
۳۶۳	 کتابنامه

مقدمه

بدون سایه‌ای از تردید، می‌توان نقطه آغازین پیدایش فعالیت‌های حفاظتی در تاریخ بشر را زمانی دانست که زمامداران قبایل و جوامع خرد فهمیدند برای دوام و بقا، افزون بر قدرت نظامی و برتری اقتصادی، کسب اطلاعات دقیق از رقیب و حفظ اطلاعات خویش ضرورتی انکارناپذیر است. هرچه حضور انسان بر کره خاکین طولانی‌تر می‌شد، درک درستی این سخن بیشتر می‌شد، چرا که ترفندهای نفوذ در ارکان حکومت‌ها پیچیدگی بیشتری به خود می‌گرفت؛ طلایه‌داران جنگ‌ها، به جای افسران ارشد رزمی، جاسوسان خبره‌ای بودند که اسرار نظامی گردان مقابل را صفحه به صفحه ورق می‌زدند، و پیروانی حربه جنگ را کسانی رقم می‌زدند که سکوت و حفظ اسرار را بر خود تکلیف کرده بودند.

اینک، در عصر ارتباطات که ابزار ارتباطی روند فزاینده‌ای به خود گرفته است و فناوری نوین اطلاعاتی و ارتباطی تمام شئون زندگی اجتماعی انسان‌ها را در نور دیده و به درون حوزه‌های مختلف زندگی بشر نفوذ کرده است، نیاز به فعالیت‌های حفاظتی بیش از پیش نمود می‌یابد. سپر نجات‌بخش، در برابر هجمه دهشت‌آور جاسوسان اطلاعاتی و حربه نفوذ رقیبان بر پیکره شبکه اطلاع‌رسانی، رعایت سیستم‌های حفاظتی است. اتحاد جامعه باید بر این باور باشند که هر نظامی برای ادامه حیات سیاسی خود و هر جامعه‌ای برای حفظ استقلال خویش به کسب اطلاعات گوناگون و حفاظت از اطلاعات و اسرار خود نیازمند است؛ از این رو، برای محروم نگاه داشتن مخالفان از دسترسی به اطلاعات، سامانه‌ای محافظ و برای کسب اطلاع و نفوذ نیروی اطلاعاتی هشیار و قوی نیاز دارد.

جای انکار نیست که فرهنگ دینی از مؤلفه‌های مهمی است که در تعریف این سامانه و نیرو و تدوین راهکارهایی برای کاربردی کردن آنها دخیل می‌باشد؛ شرع مقدس اسلام به ما حکم می‌کند که اسرار نظامی و راهبردی حکومت اسلامی را، هرچند به نظر کوچک و بی‌ارزش آیند، افشا نکرده، در حفظ و کتمان آن بکوشیم و، باری دیگر، حرکت خصمانه و تهدید دائم دشمن را به هوشیاری رصد کنیم. بخشی از این سیره و روش در مکتب تشیع به شکل تقیه در زندگی امامان شیعه مشهود است.

اثمه معصومین (ع) برای حفظ کیان شیعه، و ایجاد امنیت شیعیان در مقابل حاکمان جور روش‌هایی را تعلیم می‌دادند که زمینه‌ساز حفظ جان، سرمایه، دین، و نیز باورهای شیعی بود، روش‌هایی که گاه حفاظتی بود و گاه اطلاعاتی و برای به دست آوردن اطلاعات از دستگاه ظالم حاکم. عی بن قیس در عصر امام هفتم شاگرد موفق این آموزشگاه است که با کار بست آن روش‌ها کارآمدی بفراش‌های آن بزرگواران را به اثبات رسانده است. با توجه به این کارآمدی، سخن درستی است اگر گفت شود بهره‌مندی از روش‌هایی که اهل بیت (ع) در امر حفاظت اطلاعات به نیروهای سازمان‌ها خود آموزش می‌دادند، مقوله‌ای ارزشمند، قابل ارائه و البته مفید است.

بر این اساس، پژوهشکده تحقیقات اسلامی به تدوین مکتب یا محوریت «سیره حفاظتی و اطلاعاتی امامان معصوم (ع)» موظف شد تا به رسالت خود و آگاهی بخشی نیروهای سازمانی و نهادهای ساززی فرهنگ حفاظتی و اطلاعاتی نمودی عینی بخشد.

در پایان، از مسئول گروه تاریخ دفاعی امنیتی، حجت الاسلام محمد خطیبی کوشک که پیگیر جدی اجرای پژوهش حاضر بودند، تشکر و قدردانی می‌کنیم، همچنین، تلاش صادقانه نویسندگان محترم حجج اسلام محمد شب‌دینی پاشاکی و صمد عالی‌نژاد و غلام عباس حسینی را ارج می‌نهیم و دوام توفیقات این عزیزان را از خداوند متعال خواستاریم.

امید است این تلاش محدود مرضی پروردگار قرار گیرد و گامی در ترویج فرهنگ مکتب امامت و ولایت به شمار آید و موجب خشنودی قلب مقدس حضرت ولی عصر (عج) باشد.

پژوهشکده تحقیقات اسلامی